Краткорочен и долгорочен план за обука за имплементација на Натура 2000

Градење на капацитетите на заштитените подрачја во Македонија

Содржина

Содржина 2
1. Резиме 3
2. Основни информации за ажурирање на плановите за обука 5
3. Работна средина што брзо се менува 8
4. Важни предуслови за успешно градење на капацитетите 10
5. Препораки за технички аспекти на имплементација 14
6. Цели на овој план за обука 16
7. Две главни подрачја 17
A) Спроведување на Директивите за живеалишта и птици 17
B) Инвентаризација, мониторинг и планирање на управувањето на заштитените подрачја и на подрачјата на Натура 2000 23

1. Резиме

Овој План за обука дава насоки за тоа како може да се зајакнат капацитетите на човечките ресурси во институциите за заштита на природата, другите релевантни организации и чинители, за да се надминат предизвиците наметнати од брзите промени на работната средина, особено во однос на усвојувањето на барањата на ЕУ Директивите за живеалишта и птици. Овој План за обука се однесува на периодот за три до пет години, но вклучува и краткорочни препораки, кои го покриваат периодот на имплементација на Твининг проектот, до август 2019 година. Притоа, накратко е презентиран и претходниот План за обука од 2016 година.

Планот е заснован на следниве претпоставки: 1) Пристапниот процес и имплементацијата на законодавството и стандардите на ЕУ ја зголемуваат потребата од релевантни податоци за биодиверзитет и утврдуваат нови цели за управување и корисење на заштитените подрачја. 2) Обемот на работа, како и ресурсите, во заштитата на придодата значително ќе се зголемат пред пристапувањето во ЕУ. Надлежно експертско тело (на пр. Агенција за заштита на природата) ќе ја преземе одговорноста за обуките и разработката на работните методи. 3) Ќе произлезат нови можности за финансирање, од кои дел ќе бидат за другите сектори, како на пример, земјоделството и руралниот развој 4) Зголемениот туризам ќе стане предизвик за традиционалната улога на заштитените подрачја. 5) Интензивното користење на земјиштето и економските активности во и надвор од заштитеното подрачје создаваат нов вид на притисоци за заштитените подрачја. Од друга страна, Директивите на ЕУ нудат нови алатки за справување со ваквите ситуации. 6) Развивањето на ИТ системи и нови начини на комуникација значително ќе ја измани работата на администрацијата на заштитените подрачја.

Недостатокот на ресурси и експерти го отежнува градењето на капацитетите. Сепак, постојат можности да се развијат активности за обука, уште во оваа фаза, преку назначување на одговорни лица во сите единици, интензивирање на координацијата за обука помеѓу одговорните институции и проектите, воспоставување на национален регистар, користење на меѓународни можности за обука, унапредување на соработката на хоризонтално ниво помеѓу администрациите и поттикнување на учество на сите заинтересирани страни.

За успешно спроведување на обуки е потребно внимателно планирање. Поради тоа, дадени се неколку препораки со цел да се олесни техничкиот аспект на подготовка на обуките.

Овој план за обука ги има следниве цели:

- Да се подготват вработените во ЗП, но и општеството како целина, за спроведување на барањата за членството во ЕУ, новите задачи, надлежности и можности за заштита на природата, како резултат на промените во законодавството и практиките, како и да се зголеми свеста за ваквите промени помеѓу целните групи.
- Да се зајакне пристапот на взаемно учење со сите засегнати страни и да се изгради взаемно разбирање и посветеност кон заштитата на природата.

Фокусот на овој план е на следниве две теми:

а) Спроведување на Директивите за живеалишта и птици

б) Инвентаризација, мониторинг и планирање на управувањето со заштитените подрачја и подрачјата на Натура 2000

Овој план опфаќа вкупно 41 тема за обука или модули, групирани според две подрачја, презентирани во табелите на крајот од текстот. Планот, исто така, опфаќа и различни технички и општи теми за обука претставени во претходните планови за обука, кои се сѐуште релевантни за имплементација. Покрај тоа, се нагласува дека организаторите треба да бидат отворени за нови потреби и идеи кои ќе произлезат за време на спроведувањето на овој план.

2. Основни информации за ажурирање на плановите за обука

Градењето на капацитетите на лицата кои работат на прашања од областа на заштитата на природата, како на пример имплементацијата на ЕУ Директивите за живеалишта и птици, е нешто што повеќепати било предмет на обука во рамките на претходните проекти. Во 2016-17 ЕУ Проектот "Зајакнување на капацитетите за спроведување на Натура 2000" подготви неколку одлични извештаи и планови за активностите за обуки:

- Извештај за проценка на потребите за обука
- План за зајакнување на административните капацитети за спроведување на Натура 2000 на централно и локално ниво со програма за обука
- План за обука за краткорочни обуки
- План за обука за долгорочни обуки
- Програми за обука за заштита на природата според Натура 2000 и имплементација на краткорочен план за обука

Покрај тоа, проектот објави голем број на материјали кои биле користени на работилниците, како и програми за обука од настани што се одржале за време на проектот. Целиот овој материјал е добра основа за понатамошно планирање и спроведување на активностите за градење на капацитети.

Во овој проект, еден од очекуваните резултати е да се ажурираат краткорочните и долгорочните планови за обука и да се организираат поголем број на обуки на неколку теми (Активност 4.3 во планот за работа на Проектот). Овој документ ги опфаќа краткорочните и долгорочните обуки. Идеата е краткорочните обуки да се спроведат во пилот-подрачјата од страна на Твининг проектот до август 2019 година. Кај долгорочните обуки опсегот е поширок и најмногу насочен кон заштитените подрачја. Генерално, овој план за обука е предлог како македонската заедница за заштита на природата може да промовира градење на капацитетите во рамките на својата администрација и да поттикне проширување на знаењето помеѓу другите администрации и засегнати страни во спроведувањето на мерките за заштита на природата, особено во врска со примената на Директивите за живеалишта и птици.

Генерално, долгорочниот план за обука го опфаќа периодот од 3-5 наредни години. За жал, законодавството во областа на заштитата на природата и состојбата со ресурсите треба толку многу да се промени, што од денешна перспектива скоро е неможно да се рече какви ќе бидат потребите и начинот на спроведување на обуките за во иднина.

"Планот за долгорочни обуки" објавен во декември 2016 година ги опфаќа сите релевантни теми кои сѐуште може да се сметаат за значајни. Темите се групирани во четири подрачја: раководно ниво, техничко ниво (ниво на знаења), други вештини и локално ниво. Опишани се предложената содржина, засегнатите страни (целни групи) и степенот на обука, а направена и и приоритетна листа за секоја тема.

Во понатамошниот текст се прави споредба на одредени видувања од планот за 2016 година

од Проектот "Зајакнување на капацитетите за имплементација на Натура 2000" (наречен "претходниот проект") со работата на овој Твининг проект и изготвувањето на овој План за обука ("овој план "):

- Фокусот на претходниот проект беше спроведувањето на Директивите за живеалишта и птици во Македонија на национално ниво, додека овој проект повеќе се фокусира на локално ниво. Овој проект работи на практични прашања, како што се инвентаризација и мониторинг, планирање на управувањето и студии за валоризација на вредностите на природата, како и вклучување на засегнатите страни и заедничко управување со НП Пелистер и СП Преспанско Езеро.
- Во претходниот план акцент се ставаше на прашања поврзани со управувањето и административни прашања (општи вештини), додека во овој план голем број на теми посветени на деталните потреби за практично спроведеување на мерките за управување
- Во овој извештај се презентираат нови перспективи, согласно со најновите текови и разговорите направени со засегнатите страни на локално ниво
- Поголем број од темите од претходниот проект се опфатени и во овој План, но некои од нив се комбинирани, а променети се и одредени приоритети. Само неколку се испуштени, односно одложени за подоцна.
- Проценката на трошоците од претходниот проект е сѐуште валидна. Така, еден ден обука приближно чини во просек 100 евра по учесник. Во случај обуката да трае два дена, цената би била повисока, околу 150 евра по учесник дневно. Сите овие проценки претпоставуваат внимателна подготовка за конкретната работилница, семинар, обука итн.

Во претходниот план за обука беа идентификувани неколку теми за обука, поврзани со „техничките вештини“, или општите вештини за работа во ЗП. Овие предлози се сѐуште релевантни но, не се повторуваат во овој план. Тие се однесува на следниве вештини:

- Вештини на управување
- Градење на тим и доверба
- Преговарање и управување со конфликти
- Партиципативен пристап, вклучување на засегнатите страни
- Организирање на јавни расправи
- Организирање на патувања на терен
- Управување со човечките ресурси
- Управување со проекти и процеси
- Процес на повеќе засегнати страни (отворен пристап)
- Стратешко планирање и креирање на визија
- Лобирање
- Издавање брошури и други печатени материјали

Дополнително, во долгорочниот план за обука се предложени неколку обуки кои се однесуваат на општата подготвеност за работа во секаков вид на организација. Повторно, овие предлози се сѐуште релевантни, но не се повторуваат во овој план:

- Комуникација
- Вмрежување
- Ефективни состаноци и семинари
- Презентации
- Активности со медиумите и односи со јавноста
- Работа во и со социјалните медиуми
- Дизајнирање на ефективни кампањи, организирање на конкретни настани
- Јазици
- Финансиски инструменти
- Примена на проекти и логичка рамка
- Компјутерски и софтверски вештини
- Управување со времето

Во изминативе две години, во рамките на Проектот се собирени голем број на инфомации за пилот подрачјата – Национален парк Пелистер и Споменикот на природа Преспанското Езеро, така што сега има повеќе достапни податоци за биодиверзитетот и практиките на управување за овие заштитени подрачја. Зголемените контакти со локалните засегнати страни, исто така отворија нови гледишта за унапредување на пилот подрачјата. Затоа, овој план дава повеќе акцент на темите поврзани со биодиверзитетот, ставајќи фо во фокус локалното ниво и потребите на различни целни групи при градењето на капацитетите.

3. Работна средина што брзо се менува

Во изминатите две години потребите за обука можеби сосема малку се измениле, но сепак најважните барање се сѐуште непроменети. Во овој план за обука основната идеа е да се направат подготовки за промените кои набрзо ќе следуваат, а кои главно се однесуваат на пристапниот процес и спроведувањето на барањата од ЕУ регулативите и директивите.

Визијата за идната работна средина може да биде накратко прикажана на следниот начин:

- Пристапниот процес и имплементацијата на законодавството и стандардите на ЕУ ја зголемуваат потребата од релевантни податоци за биодиверзитет и утврдуваат нови цели за управување и корисење на заштитените подрачја.
- Обемот на работа, како и ресурсите, во заштитата на придодата значително ќе се зголемат пред пристапувањето во ЕУ. Надлежно експертско тело (на пр. Агенција за заштита на природата) треба да ја преземе одговорноста за обуките и разработката на работните методи.
- Ќе произлезат нови можности за финансирање, од кои дел ќе бидат наменети за другите сектори, како на пример, земјоделството и руралниот развој.
- Зголемениот туризам ќе стане предизвик за традиционалната улога на заштитените подрачја.
- Интензивното користење на земјиштето и економските активности во и надвор од заштитеното подрачје создаваат нов вид на притисоци за заштитените подрачја. Од друга страна, Директивите на ЕУ нудат нови алатки за справување со ваквите ситуации.
- Развивањето на ИТ системи и новите начини на комуникација значително ја менуваат работата на администрацијата на заштитените подрачја.

Визијата ги опишува предизвиците и можностите за во блиска иднина. Таа дава цврста поддршка за тоа дека и одговорните лица и засегнатите страни кои работат во областа на заштитата на природата треба да имаат повеќе информации за тоа што се очекува. Институциите треба да се подготвени да се носат со промените на работните услови и новите барања, од кои некои ќе бидат и навистина позначајни и од поголем обем. Овој план дава предлог како треба да се градат капацитетите на администрацијата и засегнатите страни, за да се справат со предизвиците.

Во Македонија, унапредувањето на заштитата на природата има потреба од значителна поддршка, како на национално, така и на локално ниво. Особено силна поддршка е потребна од страна на носителите на одлуки и од заедницата. Оваа поддршка ќе биде најпотребна кога ќе се наиде на најголемите предизвици, како што се: ревизија на Законот за заштита на природата, спроведувањето на Директивите за живеалишта и птици, како и воспоставувањето на мрежата на Натура 2000.

Еден од водечките принципи во Проектот е спроведувањето на таканаречен „отворен пристап“ во работата со администрацијата на заштитените подрачја и практичното управување. Оваа

гледиште е дел од модерните методи за заштита на природата, поради што е и нагласен во Планот за вклучување/учество на засегнатите страни, подготвен од страна на Проектот. Идеата за овој пристап е образложена во Планот за вклучување на засегнатите страни, па затоа и не се повторува тука. Сепак, накратко, идеата на отворениот пристап е дека при зголемување на контактите и комуникацијата со засегнатите страни почнуваат да се забележуваат мали промени во ставовите на администрацијата, но и меѓу засегнатите страни. Со тоа се намалува бариерата помеѓу посетителите и засегнатите страни од една страна и заштитените подрачја и нивните вработени од друга страна. Доколу оваа врска успешно се воспостави тоа ќе придонесе до поголемо прифаќање на националните паркови и другите заштитени подрачја, но и ќе се олесни креирањето на мрежата на Натура 2000 во земјата. Се смета дека со зголемување на прифаќањето, ќе се зголемат и начините за надминување на предизвиците. Овој процес на постепени промени со прифаќање на Отворен пристап во администрацијата може да се опише на следниов начин:

ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА КОНТАКТИ И КОМУНИКАЦИЈА СО ЗАСЕГНАТИТЕ СТРАНИ

ПОДОБРА СОРАБОТКА ПРИ КОРИСТЕЊЕТО И УПРАВУВАЊЕТО СО ЗАШТИТЕНИТЕ ПОДРАЧЈА

ЗГОЛЕМЕНА ПРИФАТЕНОСТ ВО ОПШТЕСТВОТО

ПОДДРШКА ЗА УПРАВУВАЊЕ И РАЗВИВАЊЕ НА ЗАШТИТЕНИТЕ ПОДРАЧЈА

Националниот парк Пелистер и Споменикот на природата Преспанското Езеро се едни од најважните природни и културни наследства во Македонија. Тие се избраните пилот подрачја во овој Проект, а нивното успешно развивање може да биде основа за непречено унапредување на заштитата во природата во целата земја.

4. Важни предуслови за успешно градење на капацитетите

Во овој дел се презентирани одредени предуслови за организирање на успешни обуки. Во моментов изгледа има две нешта кои го попречуваат развојот на градењето на капацитетите во земјата: 1) недостаток на ресурси за обука (финансиски, институционални, човечки). што го отежнува спроведувањето на идеите и програмите за обука и 2) недостаток на достапни експерти кои имаат знаење и волја да работат како обучувачи или презентери на некоја тема од новата област, т.е директивите и новите методи.

Независно од тие проблеми, секогаш може да се изнајдат можности за да се продолжи и напредува во започнатата работа. Меѓу другото, како високо делотворни методи се сметаат осознавањето на значењето на градењето на капацитети – на пр. преку разграничување на надлежностите, и понатамошно користење на идни пректи и надворешно финансирање. Во продолжение се дадени неколку корисни предлози:

<u>Да се разграничат надлежностите за планирање и спроведување на обуките во институциите, секторите и единиците.</u> Препорачливо е да постои едно лице кое ќе го именува раководителот на секоја институција, а кое ќе биде одговорно за обуките. Тоа лице ќе биде задолжено за:

- Промовирање на обуки во организацијата
- Собирање на потреби и идеи за обуки и подготовка на годишни и други планови за обука на персоналот
- Следење на обуки од други организатори
- Барање можности за финансирање на обуките
- Организирање на обуки
- Редовно информирање на вработените за можностите за обука во и надвор од организацијата
- Координирање на сите активности за градење на капацитети со другите чинители
- Водење на регистар на обуки на кои присуствува секое лице што работи во организацијата и изготвување на годишни извештаи (подоцна и зачувување на информациите во националниот регистар, откако истиот ќе се воспостави)

Во секоја институција за заштита на природата, без разлика на нејзината големина и бројот на вработени, треба да се назначи едно лице (но не работно место со полно работно време) кое ќе ги извршува овие задачи.

Во претходниот проект за Натура 2000 беше изработен извештај „План за зајакнување на административните капацитети за спроведување на Натура 2000 на централно и на локално ниво, со програма за обука.“ Еден од предлозите беше да се направи тим, надлежен за градење на капацитети во МЖСПП кој би го преземал водството за обуките и одговорноста за мерките за градење на капацитети во земјата. Тимот ќе биде задолжен за редовно ажурирање на планот за обуки. Овој предлог е корисен и вреди повторно да се спомене и во овој документ.

<u>Повеќе акцент и ресурси за координација на обуки</u>. Во моментов во Македонија има неколку надворешно финансирани проекти кои промовираат активности за заштита на природата и спроведуваат обуки во земјава. Несомнено, некои теми на обука повремено се повторуваат во

различни проекти. Затоа, важно е да се направат напори да се заштедат оскудните ресурси преку подобрување на координацијата помеѓу проектите и различните чинители и да се поттикнат проектите да ја подигнат на повисоко ниво размената на податоци. Организаторите може слободно да применуваат некои свои идеи:

- Информациите за новите обуки за заштита на природата треба да бидат достапни на национално ниво во унифицирана форма на веб-страниците, на пр. на страницата на Натура 2000.
- Да се примени принципот на "отворени врати" (според реални можности) за секој да учествува во обуките за заштита на природата
- Да се поттикне координација помеѓу организаторите за темите, говорниците, времето и другите практични прашања. Понекогаш би можело да се одржат заеднички обуки со проектите.
- Да се развијат општи критериуми и модели за оценување на обуките, на пр. со онлајн формулар за евалуација, по можност поврзан со регистарот за обуки.

Да се направи национален регистар за обуки. Препорачливо е МЖСПП да воспостави национален регистер за обуки во областа на заштитата на природата, обучувачи и учесници. Во Министерството, лицето или тимот задолжен за обуки може да информира за престојните обуки во земјата и во странство. Ова може да се направи, на пр. на таканаречен "Прозорец за обука", веб-страница што ќе ја одржува Министерството. Во истиот регистар може да се собираат и повратните информации за обуките, кои би се внесувале на еднообразен формулар за евалуација. Со текот на годините, ќе се соберат доволно податоци кои ќе се користат за анализирање на потребите за обука, развој на обуки и подобрување на квалитетот на програмите.

Активно да се користат можностите за меѓународна обука. Меѓународни семинари, работилници, конференции и друго, на тема зачувување на природата се одржуваат постојано. На меѓународните форуми особено популарни се варијантите на темата „Спроведување на Директивите за живеалишта и птици“. Некои од овие обуки сигурно би биле од голема корист за вработените во заштитата на природата, не само поради зголемување на знаењата, туку и за вмрежување со колегите и подобрување на јазичните вештини. Голем број на организации со задоволство ги прифаќаат учесниците од Македонија, па дури и ги покриваат трошоците за пат и сместување. Се препорачува информациите за ваквите можности да се пренесат на лицата кои би можеле да бидат заинтересирани. По учеството, лицата треба задолжително да подготват извештај со кој ќе ги споделат искуствата и идеите со колегите од земјата. Извештајот може да се објави на Интернет.

Да се охрабрат заштитените подрачја да се приклучат кон меѓународни организации за заштита на природата. Меѓу другото, федерацијата Europark и Eurosite организираат многу настани за своите членови. Затоа, би било препорачливо да има и поактивни членови од Македонија. Тие организираат обуки на терен, состаноци на колегите и имаат специјални програми, на пр. за прекугранична соработка, туризм, управување со Натура подрачјата, планирањето на управување и програмата Junior Rangers. Во поново време тие организираат и вебинари, во кои за учество не е потребно патување. Неопходно е администрацијата на ЗП да има квалификувани кадри кои ќе бидат задолжени за следење и организирање на учеството на овие настани.

Четири нивоа на целни групи. Од гледна точка на ефективна обука, од суштинско значење е јасно да се идентификуваат целните групи за секоја обука. Постојат неколку нивоа на целни групи кои работат на заштитата на природата. Нивото на знаење, потребата и користењето на информациите, интересите меѓу засегнатите страни и тн, се разликуваат меѓу луѓето кои работат со заштитата на природата и оние кои припаѓаат на поголемите групи на засегнати страни, што најмногу е видливо на локално ниво каде што постојат голем број на организации, компании, претприемачи, екологисти, сопственици на земјиште и други, кои имаат многу различни интереси во заштитените подрачја во нивната непосредна близина

Од аспект на заштитата на природата, целните групи може генерално да се поделат на четири нивоа, но сепак треба да се има на ум дека за одредени обуки корисно е да се мешаат нивоата и групите за да се зголеми инволвираноста и да се подобрат дискусиите.

Нивоата се:

1. Раководители и експерти за заштитените подрачја: Вработените во администрациите на заштитените подрачја, вклучувајќи ги одделенијата за животна средина во општините, научниците од научните институти, Научниот совет на ЗП, еколошките невладини организации на национално ниво.
2. Локални засегнати страни: Совет на засегнати страни на ЗП, локални организации, претприемачи, невладини организации и луѓе кои се заинтересирани за развојот на заштитените подрачја.
3. Други институции на локално ниво: Општински администрации (освен администрацијата на ЗП), подрачни единици (локални ограноци) на владини институции
4. Државни институции: министерства и јавни претпријатија

Во рамките на горенаведените нивоа, обуката, се разбира, ќе се однесува на оние службеници и други лица кои се заинтересирани за добивање на повеќе информации, поради нивната работа, живот, хоби, или било која друга причина. Пристапот во овој план за обука е креиран врз основа на проценетите или потребите на луѓето на овие четири нивоа, сепак, ставајќи акцент на директно засегнатите.

Да се интензивира хоризонталната соработка со другите сектори во општеството. Во едно работно опкружување што брзо се менува, како што е ова опишано погоре, постојано се јавуваат нови потреби за промени во заштитата на природата, кои неизбежно, главно преку искористување на земјиштето, влијаат врз работата на другите администрации и економски дејности, како што се земјоделството, шумарството, пасиштата, ловот, просторно планирање, производството и трансферот на енергија и тн. Јасно е дека администрацијата за заштита на природата, со малкуте ресурси кои ги поседува, не може сите овие засегнати страни постојано да ги информира и обучува за прашањата поврзани со заштитата на природата. Затоа, потребна е хоризонтална соработка меѓу администрациите.

Проектот финансиран од ЕУ "Зајакнување на капацитетите за имплементација на Натура 2000" организираше серија обуки за спроведување на Директивите за живеалишта и птици. Обуките беа организирани како "Обука за обучувачи", а вкупно 23 лица од повеќе различни сектори, вклучувајќи ги и невладините организации, присуствуваа на овие детални работилници во 2016 година. На овие лица сега повторно би им била потребна обука за освежување на знаењата, заедно со план за дисиминација на информациите во нивните организациии. Исто

така, би било препорачливо да се продолжат програмите за Обука на обучувачи во нови области.

Во овој момент, кога сѐуште има време до членството во ЕУ, треба да се искористи ситуацијата за поубаво да се проучат директивите, така што сите администрации и засегнати страни ќе бидат подготвени да ги исполнат новите барања за заштита на природата во Македонија како земја-членка на ЕУ. Секако, за да се спроведе ова треба да постои соодветно наменско финансирање

Да се инволвираат засегнатите страни како групи со различни интереси. Во овој план засегнатите страни се инволвирани како групи на лица или организации кои имаат свои интереси во заштитата на природата и развивањето на ЗП. Идентификувањето и анализата на засегнатите страни и комуникацијата со нив во различни ситуации е презентирана во „Планот за вклучување на засегнатите страни", којшто е подготвен од страна на овој Проект.

Засегнатите страни не се лесна група кога станува збор за обуките, независно дали на нив се гледа како на група лица или организации со посебен интерес за некое ЗП или општ интерес во ЗП. Како и да, Советот на засегнатите страни, откако ќе биде функционален, може да прерасне во многу корисна алатка. Тој може да работи на проценка на потребите и интересите на засегнатите страни кои ги застапува. Советот, заедно со администрацијата на ЗП може да врши дисиминација на информации, на пример, преку организирање на обуки. Освен тоа, преку контакти со членовите на Советот може потребите и желбите на населението да се пренесат до администрацијата на ЗП.

Досега, еден од предизвиците во работата на Советот е да се вклучат и активираат членовите на Советот да ја преземат улогата на претставници на нивните матични организации. За време на подготовката на Планот за вклучување на засегнатите страни беше забележано дека најголем број од 36-те организации кои беа интервјуирани покажаа интерес да дознаат нешто повеќе за НП Пелистер и СП Преспанското Езеро и за тоа како овие ЗП ќе се развиваат во иднина. Поради некоја причина, ваквиот интерес сѐуште не наиде на слух кај Советот на засегнати страни. Во таа насока дадени се неколку препораки во Планот за вклучување на засегнати страни, за тоа како може работата на Советот да се подобри и интензивира.

5. Препораки за технички аспекти на имплементација

Подготовка на обуки. За успешна обука се потребни внимателни подготовки. Учесниците и говорниците мора да се стекнат со впечаток дека се добредојдени и очекувани од страна на организаторите, што означува добар почеток за учење.

Дури и да се познати следниве препораки за голем дел од администрацијата, сепак вреди да се повторат некои важни детали.

Подготовка на програмата	Важно е програмата внимателно да се подготви. Организаторот најчесто предлага теми за говорниците, или ги дискутира со нив за да може темите и самите говорници подобро и навреме да се подготват. Кога ќе се подготви програмата, таа се испраќа заедно со поканата до целната група, а се доставува како информација и до другите потенцијални учесници. Програмата е првиот репер за квалитетот на подготовката и фактор кој влијае врз атрактивноста на настанот за потенцијалните учесници.
Карактерот на обуката	Во заштитата на природата, како најчест вид на обукасе јавуваат работилниците. Тие најчесто се состојат од презентации, дискусии и работа во групи. Теренските патувања се добар додаток, ако е можно истите да се организираат. Доколку се организираат патувања на терен, учесниците треба да бидат информирани за носење на соодветна облека (чевли, топла облека итн.). Работилниците се препорачуваат за мали и средни групи. Во случај на поголема публика, често се прават семинари со предавања и кратки дискусии.
Избор на говорници	Препорачливо е да се поканат барем 3 различни говорници за време на една работилница. Изборот на интересен клучен говорник ќе биде додадена вредност за настанот.
Информирање за обуката	Не смее да се изостави важноста на доставувањето на информациии однапред. Исто така и доставувањето на покани за учесниците треба да биде направено соодветно и навремено, со испраќање на поканата и прелиминарната програма до целната група, но и до други потенцијално заинтересирани учесници и објавување на истите на релевантна веб страна. Пријавувањето за обука однапред е корисно и го олеснува организирањето, но ја зајакнува и заложбата на учесниците.
Место	Просторијата треба да биде доволно голема за да им овозможи на учесниците да се чувствуваат удобно и да се фокусираат на програмата и презентациите. Прожекторот е задолжителна опрема. Поставувањето на ознаки со имиња и дистрибуирањето на програмата ќе додаде на вредноста на настанот.

Отворање, тек на обука, паузи и затворање	Најчесто настанот го отвора еден од клучните говорници. На настани од високо ниво тоа е најчесто некое лице кое е на висока позиција на национално или локално ниво. Доколу истите останат и по завршувањето на поздравниот говор, тоа секако ќе му даде уште поголема важност на настанот. Модераторот на настанот го надгледува целиот тек и ја следи програмата, па затоа тој/таа треба однапред добро да бидат подготвени. Потребно е да се практикуваат почести паузи, а истите се и добра прилика за рамена помеѓу учесниците. Препорачливо е паузите да бидат 20-30 минути и да вклучуваат некакви освежителни пијалоци, доколку е можно. Затворањето на настанот (или денот) е подеднакво важно како и отворањето. Модераторот или организаторот може да го искористат овој момент за да направи резиме на наученото.
Теренски патувања	Теренските патувања се неопходни или барем интересен дел од програмата ако темата е од областа на заштитата на природата и практичните мерки за управување. Локациите кои треба да се посетат мора да бидат добро избрани, а местото правилно да се подготви однапред. Понатаму, треба да се обезбеди превоз и освежителни пијалоци, кои исто така се клучен дел од патувањето на терен.
Материјали за обука	Препорачливо е да се побара од говорниците да достават копија од нивната презентација однапред, за истите да бидат копирани и дистрибуирани на настанот. Доколку не се достапни однапред, презентациите треба да бидат дистрибуирани за време на настанот. Особено, кога се работи за важни теми (како што се на пример, содржината на директивите, карактеристиките на значајни видови или живеалишта - или сличен материјал со многу важни факти и детали), потребно е презентациите да се достават во целост, а не само како резиме. Организаторот, исто така може да побара дозвола од презентерите да ги користи материјалите или делови од истите за други обуки. Ако е можно, би било подобро истите да се во Power Point формат, отколку во PDF за подетален преглед. Доколку материјалот за обука не се дистрибуира до учесниците на самиот настан, тогаш треба да се достави преку е-пошта или преку други сервиси за електронско симнување на материјали. Би било добро да постои некаква веб-страница за обуки, која на пример, би ја одржувало МЖСПП, и каде што би се собирале и преземале материјалите за обука.

6. Цели на овој план за обука

Овој план за обука ги содржи следниве општи цели:

- Да се подготват вработените во ЗП и општеството како целина за спроведувањето на барањата од членството во ЕУ и новите задачи, обврски, надлежности и можности за заштита на природата, а како резултат на измените во законодавството и практиките, како и да се подигне свеста за овие промени меѓу целните групи
- Да се зајакне пристапот на взаемно учење со засегнатите страни и да се изгради заедничко разбирање и посветеност кон заштитата на природата

Модули на обука. За постигнување на општите цели, овој план за обука предлага вкупно 41 теми за обука или модули, групирани според две подрачја:

А. Спроведување на Директивите за живеалишта и птици

Б. Инвентаризација, мониторингот и планирање на управувањето во заштитените подрачја и подрачјата на Натура 2000

Повеќето од модулите можат да се изработат како предлог проекти. Доколку се создадат услови, истите би можеле да се искористат, на пример, како обуки на локално ниво организирани од министерството, администрациите на заштитените подрачја, засегнатите страни или локални активисти.

7. Две главни подрачја

Фокусот во овој план е на следните подрачја:

- Спроведување на Директивите за живеалишта и птици
- Инвентаризација, мониторинг и планирање на управувањето во заштитените подрачја и Натура 2000 подрачјата

Овој план опфаќа вкупно 41 теми или модули за обука, групирани според две подрачја. Тие се прикажани подолу во одделни табели. Сепак, за време на периодот опфатен со овој план, сигурно ќе се појават многу нови потреби и идеи. Затоа, кога станува збор за обуките за заштита на природата секогаш треба да се остави простор за други теми, можеби дури и надвор од фокусот на овој план. Секако, не треба да се заборават и темите поврзани со "техничките вештини" или општите вештини за работа во администрацијата на заштитените подрачја, презентирани во поглавје 2.

А) Спроведување на Директивите за живеалишта и птици

Тема на обуката	**Цели и опис**	**Целни групи**	**Приоритет / имплементација / потреба за повторување**	**Организатор**
Запознавање со Натура 2000 од гледна точка на администрациите на ЗП и одделенијата за ЖС во општините одговорни за управување со	Да се разберат основите на Директивите за живеалишта и птици со цел да може да се применуваат. Да се знае разликата во управувањето со националните заштитени подрачја и подрачјата на Натура 2000. Да се осознаат основните ограничувања и придобивките од прогласување на Натура 2000 подрачја за ЗП и засегнатите страни	Администрацијата на ЗП, одделенијата за ЖС во општините; администрациите на пилот заштитените подрачја - НП Пелистер и СП Преспанско Езеро.	Среден / еднодневна работилница / Повторување кога е потребно / Треба да се организира со сите администрации на ЗП кои ќе	МЖСПП, проектите што ги подготвуваат предлозите за нови Натура 2000 подрачја

заштитените подрачја			дејствуваат како управители на Натура	
Запознавање со Натура 2000 од гледна точка на општините	Да се разберат основните факти на Директивите за живеалишта и птици. Да се увиди разликата во управувањето со националните заштитени подрачја и подрачјата на Натура 2000. Да се осознаат основните ограничувања и придобивки што ги носи прогласувањето на Натура 2000 подрачјата за општините и засегнатите страни	Општините на чија територија се идентификувани нови потенцијални Натура 2000 подрачја	Среден / еднодневна работилница / Повторување кога е потребно	МЖСПП, проектите што ги подготвуваат предлозите за нови Натура 2000 подрачја
Запознавање со Натура 2000 од аспект на засегнатите страни во НП Пелистер и СП Преспанското Езеро	За да се разберат основите на Директивите за живеалишта и птици. Да се увиди разликата во управувањето со националните заштитени подрачја и Натура 2000 подрачјата. Да се осознаат основните ограничувања и придобивките што ги носи прогласувањето на Натура 2000 подрачјата за ЗП и засегнатите страни	Засегнатите страни во НП Пелистер и СП Преспанско Езеро; може да се поделат на неколку подгрупи, на пример, јавна администрација, приватен сектор, невладини организации и локални интересни групи	Среден / еднодневна (или полудневна) работилница / Повторување кога е потребно	МЖСПП
Запознавање со Натура 2000 од аспект на засегнатите страни во идентификуваните подрачја на Натура 2000	Да се разберат основните факти на Директивите за живеалишта и птици. Да се увиди разликата во управувањето со националните заштитени подрачја и Натура 2000 подрачјата. Да се осознаат основните ограничувања и придобивките што ги носи прогласувањето на Натура 2000 подрачјата за засегнатите страни	Локални засегнати страни во областите каде што се идентификувани и дизајнирани нови потенцијални Натура 2000 подрачја	Среден / еднодневна работилница / Повторување кога е потребно / Треба да се организира за сите нови идентификувани Натура 2000 подрачја	МЖСПП, проектите што ги подготвуваат предлозите за нови Натура 2000 подрачја
Директивите за	Да се освежи познавањето на Директивите, да се	Учесници на Обуката	Висок/ среден/	МЖСПП,

живеалишта и птици и нивната имплементација во Македонија	ажурираат знаењата за Натура 2000 од различни аспекти, да се ажурираат материјалите за обука подготвени од проектот Натура 2000 и да се направи план за натамошни обуки	за обучувачи во 2016 година	дводневна работилница	проектите што ги подготвуваат предлозите за нови Натура 2000 подрачја
Спроведување на Директивите во шумарството во рамките на ЗП; Принципи на управување со шумските живеалишта	Да се воведат принципите за мапирање на живеалиштата и основите на принципите за управување со шумските живеалишта. Да се оствари отворена комуникација со засегнатите страни значајни за имплементацијата. Заеднички да се разговара за тоа како ќе се одразат директивите во шумарството и шумското планирање во ЗП (и во околината)	Администрацијата на ЗП, ЈП Македонски шуми (локални единици), подрачните единици на МЗШВ (потреба за обука, исто така, на централно ниво)	Среден/ дводневна работилница, теренска посета/ Повторување кога е потребно / Треба да се организира за сите нови идентификувани Натура 2000 подрачја	МЖСПП проектите што ги подготвуваат предлозите за нови Натура 2000 подрачја
Спроведување на Директивите за напасување на добиток и овци во ЗП; Принципи на управување со ливади и пасишта	Да се воведат принципите за мапирање на живеалишта и основите на принципи за управување со ливадите и пасиштата. Отворено да се дискутира со засегнатите страни значајни за имплементацијата. Да разговараат заедно за тоа како ќе се одразат директивите во земјоделството и пасењето во ЗП (и блиску до него)	Администрациите на ЗП, ЈП Пасишта (локални единици), подрачни единици на МЗШВ, (потреба за обука, исто така, на централно ниво)	Дводневна работилница, теренска посета/ Повторување кога е потребно / Треба да се организира за сите нови идентификувани Натура 2000 подрачја	МЖСПП, проектите што ги подготвуваат предлозите за нови Натура 2000 подрачја
Спроведување на Директивите за рурален развој и туризам	Да се запознаат со основните ограничувања и придобивки што ги носи прогласувањето на Натура 2000 подрачја за развојот на одржливиот туризам во заштитените подрачја. Да разговараат заедно за тоа како ќе се одразат врз одржливиот развој на туризмот во ЗП. Да се воспостави дијалог за различните улоги на администрацијата на ЗП, државните институции	Администрациите на ЗП, локалните активисти, локални туристички претприемачи и организации, подрачните единици	Средно/дводневна работилница, теренска посета/ Повторување кога е потребно / Треба да се организира за сите нови	МЖСПП, проектите што ги подготвуваат предлозите за нови Натура 2000 подрачја

	(општини итн.) и приватниот сектор во развојот на туризмот.	на МЕ	идентификувани подрачја на Натура 2000	
Спроведување на Директивите и водите и риболовот	Да се запознаат со основните ограничувања и придобивки што ги носи прогласувањето на Натура 2000 подрачја врз развојот на одржлив риболов и управувањето со водите во заштитените подрачја и да дискутираат заедно за тоа како ќе се одразат директивите на оваа поле. Да има дијалог за различните улоги на администрацијата на ЗП, јавните администрации (општини итн.) и институтите, како и приватниот сектор во управувањето со водите и риболовот.	Администрациите на ЗП, подрачните единици на МЗШВ, подрачните единици на МЕ, локални засегнати страни	Среден/ дводневна работилница, теренска посета/ Повторување кога е потребно / Треба да се организира со сите нови идентификувани локации на Натура 2000	МЖСПП, гиподготвува предлозите за нови Натура 2000 локации
Спроведување на нов Закон за заштита на природата (кога е на сила)	Клучните принципи на новиот Закон за заштита на природата Главни промени по усвојување; промени што се очекуваат по самото членство во ЕУ	Администрациите на ЗП, општините, другите јавни институции и агенции, научна и истражувачка заедница, невладини организации	Висок приоритет во дадено време/ еднодневна работилница	МЖСПП
Да се користат ефикасно постоечките и новите алатки за финансирање на активности за заштита на природата	Да се идентификуваат и да се запознаат со постојните и новите можности за надворешно финансирање. Воведување на различни видови инструменти за финансирање и проекти кои ја поддржуваат заштитата на природата.Собирање идеи за нови проекти. Обука за подготовка на проектните апликации и логичка рамка.	Администрациите на ЗП, невладините организации, локалните заедници, донаторите, локални активисти	Среден/ Дводневна работилница со практични вежби	МЖСПП, проекти, донатори
Да се воспостават оперативни бази на податоци и да се користи ГИС во	Да научат како да ги надградуваат постоечките бази на податоци за да одговорат на барањата за инвентаризација и мониторинг на живеалишта и видови од ЕУ значење.	Секторите во МЖСПП, администрациите на ЗП, невладините организации	Среден / работилници, семинари, практични вежби /	МЖСПП, невладини организации, проекти

заштитено подрачје / идно управување со подрачјата на Натура 2000	Како да ги користите постоечките и новите ГИС апликации во практичното управување. Воведување на системот и релевантни апликации		потребно е редовно повторување	
Обука за лица одговорни за организирање на обуки	Да бидат подготвени за промовираат градење на капацитети во сопствената организација. Изготвување на планови за обука, обуки, координација, собирање повратни информации, водење на регистар итн.	Лица одговорни за обука на различни нивоа на администрација	Среден (по назначување на одговорни лица) / Дводневна работилница	МЖСПП, проекти
Ефикасно спроведување на процесот на регрутација.	Да бидат подготвени за спроведување на нови вработувања. Презентирање на можности за приоретизирање на вештини и креирање на опис на работните места, подготвеност за спроведување на интервјуа. Потребата за нови стручни лица ќе биде висока за неколку години, па затоа организациите ќе треба да бидат добро подготвени за нови вработувања	Стручно ниво, МЖСПП, администрациите на ЗП	Среден / полудневна работилница	МЖСПП, проекти, ново стручно тело за заштита на природата
Обука на нови вработени	Да се подобрат вештините за работа во администрацијата и да се спроведат одредбите од Директивите. Воведување на систем на заштитени подрачја, улоги на чинители, насоки за нови вработени. Специјално приспособена програма за нови вработени која ќе вклучува посебни и општи технички вештини во рабтењето. Овој вид обука го зголемува вмрежувањето меѓу новите вработени и посветеноста на системот на ЗП.	Нови вработени на сите административни нивоа	Висок (кога е релевантно) / серија од еднодневни или дводневни работилници / потреба од редовно повторување	МЖСПП, проекти, ново стручно тело за заштита на природата
Употреба на социјалните медиуми во промовирањето на Натура 2000	Да може целосно да ги искористиме можностите на социјалните медиуми во заштитата на природата и промовирањето на Натура 2000. Прикажување на можностите од различните медиуми, одговорност и континуитет. Да се запознаат со основните медиуми и нивните добри и	МЖСПП, администрации на ЗП, локални самоуправи, невладини организации	Среден/ еднодневна работилница / потребно е редовно повторување	МЖСПП, проекти

	лоши страни; како подобро да ги организираат своите надлежности и како да се обезбеди континуитет. Да научат како да пишуваат, користат фотографии и дебатираат во социјалните медиуми.			
Одржлив развој за користењето на природните ресурси	Да се осознаат најновите трендови за развојот на одржливоста при користењето на природните ресурси и да се споделат добри практики од другите земји на ЕУ што се применуваат во управувањето со подрачјата на Натура 2000. Да се воведат нови / постоечки иницијативи за сертифицирано производство и / или производи. Да се научи за механизмите за финансирање на ЕУ.	Експерти во МЖСПП, администрациите на ЗП и други јавни администрации (шумарство, риболов итн.), Невладини организации и научни институции	Среден (еднодневна или дведневна работилница со теренска посета) / Потребно е редовно повторување	МЖСПП, проекти
Одржлив развој во земјоделството	Да се научат најновите трендови во развојот на одржливоста во земјоделството (агро-еколошки шеми) и да се слушнат добри практики од другите земји на ЕУ за управувањето со подрачјата Натура 2000. Да се воведат нови / постоечки иницијативи во сертифицираното производство и / или производи. Да се научи за механизмите за финансирање на ЕУ.	Експерти во МЖСПП, ПА администрации и други јавни администрации (ЈП пасишта, земјоделски здруженија итн.), Невладини организации и научни институции	Средна (еднодневна или дведневна работилница со теренска посета) / Потребно е редовно повторување	МЖСПП, проекти
Одржлив развој во туризмот и руралниот развој	Да се научат најновите трендови за развој на одржливоста во туризмот и руралниот развој и да се слушнат добри практики од другите земји на ЕУ за управувањето со подрачјата Натура 2000. Да се воведат нови / постоечки иницијативи за сертифицирано производство и / или производи и принципи на одржлив туризам. Да се научи повеќе за механизмите за финансирање на ЕУ.	Експерти во МЖСПП, администрациите на ЗП и другите јавни администрации (општини), туристички претприемачи, невладини организации и научни институции	Среден (еден или два дена работилница со теренска посета) / потребно е редовно повторување	МЖСПП, проекти
Прекугранична соработка со администрацијата	Да се научат најновите трендови во развојот на управувањето со заштитените подрачја во пограничните региони и да се слушнат добри практики и придобивки	Администрациите на ЗП во пограничните региони заедно со	Среден / дводневна работилница со	МЖСПП, проекти

на ЗП	од другите земји на ЕУ за управувањето со прекуграничните подрачја на Натура 2000. Да се воведат нови / постоечки иницијативи во прекуграничното управување, на пр. "Според дизајнот на природата" (“Following nature’s design”) на Еуропарк и иницијативата "Европски зелен појас". Да се научи нешто повеќе за механизмите за финансирање на ЕУ во прекуграничните области.	нивните колеги во странство, локални и меѓународни невладини организации	посета на терен	

В) Инвентаризација, мониторинг и планирање на управувањето на заштитените подрачја и на подрачјата на Натура 2000

Тема на обуката	**Цели и опис**	**Целни групи**	**Приоритет / имплементација / потреба за повторување**	**Организатор**
Инвентаризација и мониторинг на васкуларни растенија, мовови, габи, лишаи и алги според Директивата на ЕУ за живеалишта на подрачјата на Натура 2000	Да се презентира кои информации треба да се соберат (образец на податоци за инвентаризација и мониторинг) и практична методологија на инвентаризација, да се едуцираат како да препознаат видови од национално значење и видови од Директивите, како да се организира работа на терен и како да се ажурираат релевантните бази на податоци и да се пополнат Стандардните формулари за податоци.	Администрација на ЗП, истражувачи и научници, невладини организации, вработените во проектите	Висок/ работилници со теренски патувања / треба да се повторуваат и продлабочуваат на годишно ниво	Твининг проект, заедно со администрацијата на ЗП; МЖСПП, проекти , ново стручно тело за заштита на природата
Инвентаризација и	Да презентира содржината на информации	Администрацијата на	Висок /	Твининг проект,

мониторинг на безрбетници според Директивата на ЕУ за живеалишта на подрачјата на Натура 2000	што треба да се соберат (образец на податоци за инвентаризација и мониторинг) и практична методологија за инвентаризација (вклучувајќи го одржувањето на стапиците и другите алатки), да се едуцираат како да препознаат видови од Директивите и видови од национално значење, како да се организира работата на терен и како да се ажурираат релевантните бази на податоци, и да се пополнат стандардните формулари за податоци.	ЗП, истражувачи и научници, НВО, вработените во проектите	работилници со теренски патувања / треба да се повторуваат и продлабочуваат на годишно ниво	заедно со администрацијата на ЗП; МЖСПП, проекти, ново стручно тело за заштита на природата
Инвентаризација и мониторинг на цицачи според Директивата за живеалишта на ЕУ во подрачјата на Натура 2000	Да презентира содржината на информации што треба да се соберат (образец на податоци за инвентаризација и мониторинг) и практична методологија за инвентаризација, да се едуцираат како да препознаат видови од Директивите и видови од национално значење, како да се организира работата на терен и како да се ажурираат релевантните бази на податоци, и да се пополнат стандардните формулари за податоци.	Администрацијата на ЗП, истражувачи и научници, невладини организации, вработените во проектите	Среден / работилници со теренски патувања / треба да се повторуваат и продлабочуваат на годишно ниво	МЖСПП, проекти ,ново стручно тело за заштита на природата
Инвентаризација и мониторинг на птиците во согласност со ЕУ Директивата за птици на подрачјата на Натура 2000	Да презентира содржината на информации што треба да се соберат (образец на податоци за инвентаризација и мониторинг) и практична методологија за инвентаризација, да се едуцираат како да препознаат видови од Директивите и видови од национално значење, како да се организира работата на терен и како да се ажурираат релевантните бази на податоци и да се пополнат стандардните формулари за податоци.	Администрацијата на ЗП, истражувачи и научници, невладини организации, вработените во проектите	Висок / работилници со теренски патувања / треба да се повторуваат и продлабочуваат на годишно ниво	Твининг проект, заедно со администрацијата на ЗП; МЖСПП, проектите, ново стручно тело за заштита на природата
Инвентаризација и мониторинг на риби и	Да презентира содржината на информации што треба да се соберат (образец на податоци	Администрацијата на ЗП, истражувачки и	Среден/ висок /работилници со	МЖСПП, проектите, ново стручно тело

други слатководни видови, како и водоземци и влекачи според ЕУ Директивата за живеалишта на подрачјата на Натура 2000	за инвентаризација и мониторинг) и практична методологија за инвентаризација, да се едуцираат како да препознаат видови од Директивите и видови од национално значење, како да се организира работата на терен и како да се ажурираат релевантните бази на податоци и да се пополнат стандардните формулари за податоци.	научни институции, Институтот за рибарство, Хидролошки институт Охрид, невладини организации, вработените во проектите	теренски патувања / треба да се повторуваат и продлабочуваат на годишно ниво	за заштита на природата
Инвентаризација и мониторинг на шумските живеалишта според ЕУ Директивата за живеалишта на подрачјата на Натура 2000	Да презентира содржината на информации што треба да се соберат (образец на податоци за инвентаризација и мониторинг) и практична методологија за инвентаризација, да се едуцираат како да препознаат шумски живеалишта и како да ја проценат функционалноста и структурата на живеалиштата, како да се организира работата на терен и како да се ажурираат релевантните бази на податоци и да се пополнат стандардните формулари за податоци.	Администрацијата на ЗП, истражувачи и научници, невладини организации, вработените во проектите, Факултетот за шумарство, ЈП Македонски шуми	Висок / работилници со теренски патувања / треба да се повторуваат и продлабочуваат на годишно ниво	Твининг проект заедно со администрацијата на ЗП, МЖСПП, проектите, ново стручно тело за заштита на природата
Инвентаризација и мониторинг на блатни и водни екосистеми според ЕУ Директивата за живеалишта на подрачјата на Натура 2000	Да презентира содржината на информации што треба да се соберат (образец на податоци за инвентаризација и мониторинг) и практична методологија за инвентаризација, да се едуцираат како да препознаат блатни и водни екосистемски живеалишта и како да ја проценат функционалноста и структурата на живеалиштата, како да се организира работата на терен и како да се ажурираат релевантните бази на податоци и да се пополнат стандардните формулари за податоци.	Администрацијата на ЗП, истражувачи и научници, НВО, вработените во проектите	Висок / работилници со теренски патувања / треба да се повторуваат и продлабочуваат на годишно ниво	МЖСПП, проектите, ново стручно тело за заштита на природата
Инвентаризација и	Да презентира содржината на информации	Администрацијата на	Висок /	Твининг проект,

мониторинг на ливадите и пасиштата според Директивата на ЕУ за живеалишта на подрачјата на Натура 2000	што треба да се соберат (образец на податоци за инвентаризација и мониторинг) и практична методологија за инвентаризација, да се едуцираат како да препознаат живеалишта со ливади и пасишта и како да ја проценат функционалноста и структурата на живеалиштата, како да се организира работата на терен и како да се ажурираат релевантните бази на податоци и да се пополнат стандардните формулари за податоци.	ЗП, истражувачи и научници, НВО, вработените во проектите, Агенција за пасишта	работилници со теренски патувања / треба да се повторуваат и продлабочуваат на годишно ниво	заедно со администрацијата на ЗП; МЖСПП, проектите ,ново стручно тело за заштита на природата
Принципи за развивање на методологија и протоколи за мониторинг на живеалиштата и видовите според ЕУ Директивата за живеалишта на подрачјата на Натура 2000 (активност 3.2.)	Да се презентираат принципите на методологијата за инвентаризација и мониторинг на видовите и живеалиштата подготвени од Твининг проектот. Да разговараат за тоа како да се продолжи со спроведувањето на протоколите за инвентаризација и мониторинг и како да се распределат надлежностите. Да се запознаат т основните барања за известување врз основа на член 17 од ЕУ Директивата за живеалишта.	Експерти од МЖСПП, истражувачи и други експерти, невладини организации	Висок / еднодневна работилница	Твининг проект, подоцна МЖСПП
Принципи за подготовка на Националната програма за мониторинг на биодиверзитетот (активност 3.2.)	Да се запознае методологијата и клучните компоненти на Националната програма за мониторинг на биодиверзитетот, подготвена од Твининг проектот. Да разговараат за тоа како практично да се примени предложената програма и како да се распределат надлежностите. Да се запознаат основните барања за известување врз основа на член 17 од ЕУ Директивата за живеалишта.	Експерти од МЖСПП, истражувачи и други експерти, невладини организации	Висок / еднодневна работилница	Твининг проект, ново стручно тело за заштита на природата

Принципи за подготовка на планови за управување со подрачјата на Натура 2000 (активност 1.2.)	Да се запознаат клучните компоненти на плановите за управување кои се потребни за подрачјата на Натура 2000, врз основа на Директивите за живеалишта и птици, користејќи го искуството на Твининг проектот. Да се дискутира за тоа како да се интегрираат барањата од Директивите и националните правилници за планирање на управувањето и студиите за валоризација на вредностите на природата.	Администрациите на НП Пелистер и СП Преспанското Езеро, експерти од МЖСПП, други заинтересирани стручни лица во администрациите на ЗП, истражувачки институти и невладини организации	Висок / еднодневна работилница	Твининг проект, МЖСПП, ново стручно тело за заштита на природата
Проценка на соодветност согласно член 6 од Директивата за живеалишта	Да се запознаат основните барања за примена на членот 6 и основната содржина на Нацрт-Правилникот за проценка на соодветност, согласно член 6 од Директивата за живеалишта. Врската со другите проценки, како што се Проценка на влијанието врз животната средина (ОВЖС) и Стратешка оцена за животната средина (СОВЖС) Да се презентираат податоците и содржината на Извештајот за проценка на соодветност. Да се дискутира за практични прашања за примена на Правилникот во пракса и улогите на различните чинители во процесот.	Обуката треба да се модифицира и прилагоди според целните групи: а) Експерти во МЖСПП (во сите релевантни одделенија) б) Администрациите на ЗП и општините в) Проекти и консултанти кои ја изготвуваат проценката	Среден / еднодневна или дводневна работилница / по стапување на сила на новиот Закон за заштита на природата и по подготовката на Нацрт правилникот / треба редовно да се повторува и продлабочува	МЖСПП
Обука за ефикасно користење на ГПС за собирање на податоци	Да се запознаат основите за користење на ГПС и да се изведат практични вежби. Да научат да прават пиксели / парцели, да собираат податоци за точката, на пр. за инвентаризација на видви и како да собираат податоци за природата / планинските патеки.	Администрациите на ЗП, научни институции, МЖСПП, невладини организации	Висок / работилница со теренска посета	МЖСПП, проекти
Обука на нови вработени	Да се подобрат вештините за работа во администрацијата и спроведување на	Нови вработени на сите административни	Висок (кога ќе стане релевантно)	МЖСПП, проекти

	Директивите. Воведување на систем на заштитени подрачја, улоги, насоки за нови вработени, и тн. Специјално приспособена програма за нови вработени која ќе вклучува и зајакнување на посебните вештини и општи технички работни вештини. Овој вид обука го зголемува вмрежувањето меѓу новите вработени и посветеноста кон системот на ЗП.	нивоа	/ серија од еднодневни и дводневни работилници / потреба од редовно повторување	
Следните предлози се дел од процесот на планирање на управувањето во НП Пелистер и СП преспанското Езеро				
Анализирање на клучните резултати од Студијата за валоризација на природните вредности и подготовка на стратешки цели за Планот за управување	Да се работи заедно на подготовката на нацрт-стратегијата за ЗП. Анализирање на резултатите од инвентаризација за целите на валоризација. Подготовка на визија, цели, граници и зони на заштитеното подрачје, заедно со институциите надлежни за ЗП и клучните засегнати страни.	Администрација на ЗП, Совети на ЗП, невладини организации за животна средина, МЖСПП	Висок / работилница	Твининг проект, заедно со администрацијата на ЗП и МЖСПП
Подготовка на програми за управување со природното наследство	Да се работи заедно и да се подготви програма за управување со ЗП. Да се запознаат основните барања од Директивите за живеалишта и птици, со цел заштита на живеалиштата и видовите. Програмата опфаќа заштита и управување со биодиверзитетот, просторното опкружување и значајните предели.	Администрацијата на ЗП, Советите на ЗП, невладини организации за животна средина, МЖСПП	Висок / работилница	Твининг проект, заедно со администрацијата на ЗП и МЖСПП
Подготовка на менаџмент програми за одржливо користење на природните ресурси и	Да работат заедно и да подготват програма за управување со ЗП. Да се запознаат основните барања од Директивите за живеалишта и птици, со цел	Администрацијата на ЗП, Советите на ЗП, ЈП Македонски шуми, ЈП пасишта,	Висок / работилница	Твининг проект, заедно со администрацијата на ЗП и МЖСПП

шумите	заштита на живеалиштата и видовите и одржливо користење на природните ресурси. Програмата опфаќа одржливо користење на природните ресурси, вклучувајќи ги и шумите.	одгледувачи на овци и добиток, собирачи на шумски плодови, НВО		
Подготовка на програми за управување со културно наследство	Да работат заедно и да подготвуват програма за управување со ЗП. Да се запознаат основните барања од Директивите за живеалишта и птици. Програмата опфаќа заштита и управување со културното наследство.	Администрацијата на ЗП, двата совети, локални музеи, невладини организации	Висок / работилница	Твининг проект заедно со администрацијата на ЗП, МЖСПП и Министерство за култура, Агенција за културно наследство
Подготовка на менаџмент програми за одржлив туризам и локален развој	Да работат заедно и да подготват програма за управување со ЗП. Да се запознаат со основни барања на Директивите за живеалишта и птици, со цел заштита на живеалиштата и видовите и одржлив туризам и локален развој. Програмата опфаќа рурален развој, вклучувајќи и туризам.	Администрацијата на ЗП, Советите на ЗП, туристички претприемачи, општините, невладини организации	Висок / работилница	Твининг проект, заедно со администрацијата на ЗП и МЖСПП
Подготовка на програми за управување со јавната свест	Да работат заедно и да подготват програма за управување со ЗП. Да се запознаат со основни барања на Директивите за живеалишта и птици, со цел заштита на живеалиштата. Програмата опфаќа односи со јавноста и подигање на јавната свест.	РА администрација, Советите на ЗП, општините, невладини организации	Висок / работилница	Твининг проект, заедно со администрацијата на ЗП и МЖСПП
Подготовка на програми за управување со мониторинг и спроведување на мониторинг програмата во ЗП	Да се запознаат принципи на инвентаризација и методологијата за мониторинг на видовите и живеалиштата подготвени од Твининг проектот. Да разговараат за тоа како да продолжат со спроведувањето на протоколите за	Администрацијата на ЗП, Советите на ЗП, невладини организации	Висок / работилница	Твининг проект, заедно со администрацијата на ЗП и МЖСПП

	инвентаризација и мониторинг и како да ги распределат одговорностите. Да се подготви нацрт програма за управување со ЗП.			